

DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2023-64-01>

УДК 930+327]:929Станчев

Ячко Іванов

академік, доктор технічних наук, професор,
Президент фонду «Евріка»
Інститут механіки Болгарської академії наук
Вул. Акад. Г. Бончев, 4, 1113, Софія, Болгарія
Email: yadir_1@abv.bg

ПРОФ. МИХАЙЛУ СТАНЧЕВУ 70 РОКІВ: ДЕРЖАВНИК, УЧЕНИЙ, ДИПЛОМАТ

У статті йдеться про життєвий і творчий шлях проф. М. Станчева, який нещодавно відзначив свій 70-річний ювілей. Автор у мемуарній формі розповідає про його перші кроки в науці, студентські роки в Харківському державному університеті імені О. Горького (нині — Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), захоплення болгаристикою. Основну увагу приділено науковій діяльності. Автор підкреслює, що М. Станчев продовжив традиції історичної болгаристики, які склалися в Харківському університеті. Про це свідчить уже його кандидатська дисертація, яка присвячена ролі молодіжних організацій у розвитку українсько-болгарських культурних зв'язків, що була виконана під науковим керівництвом відомого радянського вченого-болгариста, професора Харківського університету

Як цитувати: Іванов, Я. Проф. Михайлу Станчеву 70 років: державник, учений, дипломат. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*, вип. 64, 2023, с. 12-24. DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2023-64-01>

How to cite: Ivanov, Ya. Professor Mykhailo Stanchev is 70: The Career of a Statesman, Scholar, and Diplomat. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: History*, no. 64, 2023, p. 12-24. DOI: <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2023-64-01> (In Ukrainian)

© Іванов Я., 2023

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Г. М. Попова. Поглибленню досліджень сприяло наукове стажування в Софійському університеті імені Св. Клімента Охридського протягом 1988–1989 рр. Віхою наукового життя М. Станчева став захист докторської дисертації в Інституті історії Болгарської академії наук на тему «Д-р Кр. Раковски — държавник, политик и дипломат (1873–1941)». Також чільне місце в статті відведено зв'язкам проф. М. Станчева з Болгарською академією наук, іноземним членом якої він був обраний 2013 р., його діяльності як наукового керівника Центра болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна і головного редактора спільного наукового видання «Дриновський збірник», що публікує матеріали міжнародних Дриновських читань, які проводяться у Харківському національному університеті. За свою наукову діяльність ювіляр був нагороджений почесною відзнакою «За заслуги перед БАН», а також Золотою медаллю імені М. Дринова на стрічці. Також у статті висвітлено й іншу діяльність ювіляра. Зокрема автор відзначає його адміністративну та дипломатичну роботу. М. Станчев був обраний депутатом Харківської міської ради й очолював міжнародний відділ міськвиконкому, який був створений за його ініціативи. На цій посаді він зробив внесок у розбудову міжнародних зв'язків Харкова, залучення іноземних інвестицій у регіон. Також схарактеризовано його діяльність в міністерстві закордонних справ на посаді першого секретаря МЗС, а також на посаді завідувача відділу балканських країн. Автор підкреслює, що на посаді Тимчасового Повіреного Посольства України в Болгарії та політичного радника М. Станчев зробив вагомий внесок у розбудову українсько-болгарських відносин, за що був нагороджений Золотою лавровою гілкою МЗС Болгарії. Наприкінці статті автор висловлює сподівання, що ювіляр і надалі буде реалізовувати спільні наукові проекти з Болгарською академією наук.

Ключові слова: **Станчев, ювілей, державник, учений, дипломат.**

Михайло Георгійович Станчев народився 28 квітня 1953 р. в с. Тагіркуль, що розташовано на березі річки Сирдар'я у Південному Казахстані, куди його батьки були переселені під час сталінських репресій. Михайлові Георгійовичу не було й двох років, коли померла мати й він залишився сиротою. У 1956 р. його батько Георгій Миколайович Станчев з трьома дітьми повернувся в рідне с. Кирютня (сьогодні знову має староболгарську назву Кортен), Чадир-Лунзького району, Молдова. У 1970 р. М. Станчев закінчив середню школу в рідному селі й за порадою свого вчителя-краєзнавця Савелія Захаровича Новакова вступив на історичний факультет Харківського державного

університету імені О. М. Горького (тепер Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Тут першокурсник вирішив присвятити себе болгаристиці, оскільки Харківський державний університет вважали одним з провідних наукових болгаристичних центрів Радянського Союзу. Бувши студентом, М. Станчев вивчав історію співпраці ВЛКСМ і ДКСМ і в 1972 р. отримав премію імені Комсомолу України, а в 1975 р. як переможець Всесоюзного конкурсу студентських робіт з суспільствознавства отримав Почесну грамоту ЦК ВЛКСМ. У цьому ж університеті 1982 р. він захистив кандидатську дисертацію, присвячену українсько-болгарським культурним зв'язкам. У період 1988–1989 рр. він стажувався на історичному факультеті Софійського державного університету імені Св. Клімента Охридського. Тут від свого наукового керівника професорки Марії Велевої він отримав завдання вивчити методологічні та науково-організаційні основи болгаристики в СРСР, визначити етапи її розвитку, пріоритетні напрями, схарактеризувати кадровий потенціал, процеси формування наукових шкіл та чинники, що сприяють чи перешкоджають науковій діяльності. Знову в Болгарії у 2000 р., вже як дипломат, працюючи в Посольстві України в Болгарії, він захистив докторську дисертацію про політико-дипломатичну діяльність першого прем'єр-міністра Радянської України болгарина Християна Раковського в Інституті історії Болгарської академії наук. У період 1991–1996 рр. проходив короткострокові стажування в Німеччині, Італії, Франції, США та Японії.

Після закінчення Харківського університету протягом 1975–1977 рр. М. Станчев працював асистентом спочатку в Севастопольському приладобудівному інституті, а потім перейшов до Харківського авіаційного інституту, у якому викладав до 1991 р., став старшим викладачем і доцентом. У 2012 р. М. Станчева було обрано на посаду професора кафедри нової та новітньої історії, а потім завідувача цієї ж кафедри Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Іноземним членом Болгарської академії наук був обраний 23 жовтня 2013 р.

Науковець

Після здобуття вищої освіти М. Станчев опублікував низку статей у міських, республіканських та всесоюзних виданнях. Тоді в Болгарії з великим інтересом зустріли його публікацію про нелегальну організацію «Молода гвардія», яка діяла під час Другої світової війни в Криму, в болгарському селі Марфовка. У роки горбачовської гласності М. Станчев мав визначити перспективну тему для своїх досліджень, і він обрав історію радянської болгаристики. Цей вибір підтримав директор Інституту слов'янознавства і балканістики АН СРСР академік Д. Ф. Марков. Проте, перебуваючи на науковому стажуванні в Болгарії упродовж 1988–1989 рр., М. Станчев на певний час змінив спрямування своїх наукових пошуків.

Тут, у Софії, в архіві він ознайомився з особовим фондом видатного діяча міжнародного соціалістичного руху, члена Міжнародного соціалістичного бюро Християна Раковського. Захопившись цією постаттю, він разом зі своїм наставником і другом проф. Георгієм Чернявським розпочав готувати й публікувати низку книг, присвячених політичній і дипломатичній діяльності Х. Раковського. У 1993 р. друком вийшла їхня спільна монографія «В боротьбі проти самовластя. Х. Г. Раковський у 1927–1941 рр.», а у 1994 р. разом з проф. Г. Чернявським та Валерієм Головком (США) Михайло Георгійович опублікував монографію «Між Москвою та Заходом. Дипломатична діяльність Х. Раковського у 1918–1927 рр.». У 1997 р. вийшла друком документальна книга «Фарс на крові», де вперше в науковій літературі було опубліковано листування В. Короленка з Х. Раковським (під час перебування останнього на посаді Голови Раднаркому УРСР), листування Раковського з Л. Троцьким під час їх політичного заслання в Астрахань і Алма-Ату. Окремий розділ — особиста справа Раковського, що зберігається в Центральному архіві КДБ у Москві, де йдеться про період після його арешту в 1937 р. і аж до його страти у 1941 р.

Монографію авторства М. Станчева, Г. Чернявського, М. Тортики про Християна Раковського сьогодні перекладають англійською мовою, і заплановано, що вона вийде друком 2024 р. в найстарішому

європейському (голландському) видавництві «Брілл». Науковим редактором призначений відомий австралійський учений, професор Ньюкаслського університету (Австралія) Роджер Марквік, а перекладає монографію Джуліано Вівальді, досвідчений італійський перекладач. Передбачено, що це видавництво також опублікує англійською мовою епістолярну спадщину Х. Раковського в 6 томах. У перспективі М. Станчев разом з Інститутом соціальної історії (Архів II Інтернаціоналу) в Амстердамі планує видати відповідний корпус документів «Архів Християна Раковського», що зберігаються в Болгарії, Румунії, Україні, Росії, Англії, Франції та США.

Монографія про відомого болгарського соціаліста Георгія Бакалова та про перебування Льва Троцького в Болгарії і його стосунки з болгарськими соціалістами, що її написав М. Станчев у співавторстві з проф. Г. Чернявським (США), спричинила значний інтерес і численні відгуки.

Проф. М. Станчев — автор понад 300 наукових праць у галузі болгаристики, більшість з яких опублікована в болгарських спеціалізованих виданнях. Вони присвячені історії Болгарії, українсько-болгарському співробітництву, історії болгарознавства та болгарської діаспори в Російській імперії, СРСР та країнах СНД. Серед цих публікацій приблизно 30 монографій, збірників документів та публіцистичних книг, які містяться в багатьох бібліотеках світу. Серед них помітне місце посідають праці про видатного українського вченого болгарського походження Василя Назаровича Каразіна, який має величезні заслуги в розвитку освітньої справи в Росії та Україні та у створенні Харківського національного університету, який сьогодні носить його ім'я. На базі нових неопублікованих документів автор аргументовано доводить болгарське походження В. Н. Каразіна всупереч поширеній версії його грецьких коренів. Спільно з болгарськими колегами Ліліаною Владевою і Лазарем Георгієвим опубліковано спогади М. М. Каразіна, онука В. Н. Каразіна, — відомого художника і письменника, про російсько-турецьку війну 1877–1878 рр.

М. Станчев разом з проф. Ю. Фельщинським і Г. І. Чернявським у 1999 р. видав перші 4 томи архіву Троцького в Харкові. Зараз одне

з німецьких видавництв має намір опублікувати ці 4 томи німецькою мовою.

Протягом багатьох років професор М. Станчев особисто працює над тритомним науковим проектом «Болгари в Російській імперії, СРСР і країнах Балтії та СНД». У 2009 р. в Софії вийшов перший том, у якому вперше зібрано величезний архівний статистичний матеріал про кількість болгарського населення на пострадянському просторі, що дає уявлення про місця його компактного розселення в Україні й Молдові, володіння рідною мовою, про рівень освіти серед болгарської діаспори та ін. У другому томі, що був виданий у Харкові в 2014 р., наведено 1 700 біографій відомих болгар, які мешкали на цих землях. Попри труднощі війни, професор і зараз працює над третім томом, присвяченим історії болгарських міст і сіл в Україні й Молдові.

Нещодавно в академічному видавництві Болгарської академії наук «Проф. Марин Дринов» опубліковано бібліографічний покажчик, який підготували проф. М. Станчев та доц. С. Страшнюк. «Харківська школа історичної болгаристики (до 175-річчя однієї наукової традиції)» — фундаментальна праця, спільний проект Болгарської академії наук та Харківського національного університету, що відображає основні етапи розвитку болгаристики. Також варто згадати про ще один спільний проект двох інституцій. Це опублікована академічним видавництвом дуже цікава документальна збірка «Марин Дринов. Листи, телеграми, доповідні записки, 1859–1905». Ініціаторами підготовки цього видання були чл.-кор. Болгарської академії наук Румяна Радкова і проф. Михайло Станчев. Проект реалізовано завдяки зусиллям болгарських істориків: доц., д-ра Дімітара Христова, гол. асистентом, д-рки Любоміли Соленкової, якої, на жаль, уже немає з нами, д-рки Марії Левкової-Мучінової та доц., д-ра Пламена Божинова. З української сторони до проекту долучилися проф. Сергій Посохов та доц. Вікторія Іващенко, координатором української групи став проф. М. Станчев.

Результатом співпраці з д. і. н. Юрієм Фельштинським (США) стала цікава публіцистична книга «Третя світова війна: битва за Україну» (2015), опублікована в Польщі та Україні, що певною мірою спрогнозувала ту війну, яка спалахнула пізніше. Після початку

повномасштабної війни Росії проти України книжка спровокувала величезний інтерес і була видана в Англії, США, Іспанії, Хорватії, Литві, Україні та Болгарії. Значний інтерес викликає серія публікацій про родину Каразіних та родину Станчевих.

М. Станчев виступав з доповідями на понад 30 всеукраїнських та міжнародних наукових форумах. Він автор багатьох інтерв'ю, в яких пропагує болгаристику, обстоює інтереси України, розповідає про рідний Університет імені В. Н. Каразіна та болгарсько-українські зв'язки. Слід згадати й про численні його рецензії та відгуки на видання болгарської тематики.

Проф. М. Станчев — учений, визнаний міжнародною болгаристичною спільнотою та лідер болгаристики в Україні, він є головним редактором «Дриновського збірника» та членом редакційної колегії журналу «Історичний огляд» Інституту історичних досліджень Болгарської академії наук, журналу Молдавської академії наук «Культурологія та етнологія», донедавна — «Списание на БАН», «Історичного архіву» та наукового збірника «Різноманіття в єдності» історичної секції Спільноти вчених Болгарії, а також низки наукових видань в Україні.

Хранитель пам'яті про проф. Марина Дринова

Професор Михайло Станчев — учений, який чимало зробив у справі збереження пам'яті про великого болгарського патріота проф. Марина Дринова не лише в Харкові, а й в Україні. Зокрема, він, будиши ще аспірантом, сприяв створенню аудиторії імені проф. М. Дринова на історичному факультеті Харківського державного університету ще в далекому 1977 р., М. Станчев — засновник і почесний голова Харківського міського товариства болгарської культури імені Марина Дринова. За ініціативи професора в місті з'явилася вулиця імені Марина Дринова. Він один з ініціаторів міжнародних наукових форумів «Дриновські читання», один із засновників і науковий керівник Центру болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, один із творців і головний редактор «Дриновського

збірника» — спільного наукового проєкту Болгарської академії наук і Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 15-й том якого вийшов друком цього року. Сьогодні через агресію Росії проти України проф. Станчев вимушений був виїхати до Болгарії, де він разом із доцентом С. Страшнюком плідно працює в Інституті історичних досліджень Болгарської академії наук і готує наступний 16-й том «Дриновського збірника», який є фаховим науковим виданням у Болгарії. До травня 2022 р. проф. М. Станчев був членом редакційної колегії «Списание на БАН», він доклав чималих зусиль для того, щоб у цьому виданні регулярно були опубліковані наукові статті українських вчених та інформаційні матеріали про діяльність болгаристів з України та СНД. В умовах війни, тимчасово перебуваючи в Болгарії, він допомагає українським дослідникам знайти роботу в системі Болгарської академії наук, про що свідчить нещодавня зустріч українських вчених з Головою Болгарської академії наук академіком Юліаном Ревальським.

Викладач

Педагогічна діяльність проф. М. Станчева також насичена й багата здобутками. Вона розпочалась одразу після закінчення історичного факультету Харківського університету, коли він став асистентом Севастопольського приладобудівного інституту, а потім старшим викладачем і доцентом кафедри історії КППС Харківського авіаційного інституту. Михайло Георгійович читав лекційні курси «Історія КППС», «Міжнародні відносини», «Основи навчально-організаційної роботи». У 1995/1996 та 2002/2003 навч. рр. за сумісництвом працював професором кафедри міжнародних відносин Інституту сходознавства та міжнародних відносин «Харківський колегіум»; кафедри економічної теорії Харківської академії культури; кафедри світової економіки та міжнародного економічного співробітництва Харківського університету імені В. Н. Каразіна та кафедри міжнародного права Харківської юридичної академії, де читав такі курси: «Всесвітня історія дипломатії», «Теорія та історія дипломатії», «Основи дипломатичної та консульської служби», «Дипломатичний

протокол та етикет». З 2013 р. проф. М. Станчев очолює кафедру нової та новітньої історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Він читає курси «Актуальні проблеми всесвітньої історії» та «Глобальні проблеми сучасного світу». Під керівництвом Михайла Георгійовича написано дві дисертації. Ярослав Шкабура захистив кандидатську дисертацію, пов'язану з дипломатичною діяльністю Християна Раковського у Франції, а Марія Крютченко — кандидатську дисертацію про політичну діяльність Драгана Цанкова. Автори досліджень тепер успішно працюють у рідному університеті. Один з аспірантів М. Станчева — Юрій Білоусов, завершує роботу над дисертацією про історію євроінтеграції Болгарії. Михайло Георгійович був науковим консультантом молодого та перспективного вченого-болгариста Дмитра Миколенка, який захистив докторську дисертацію про діяльність Стефана Стамболова і вже став професором і завідувачем кафедри міжнародних відносин факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу. Зараз М. Станчев консультує доцентку Київського автотранспортного університету Марію Георгієву, яка завершує роботу над докторською дисертацією про державну політику Республіки Болгарія в аграрному секторі на сучасному етапі.

Сьогодні Михайло Георгійович поєднує свою дослідницьку діяльність у Болгарській академії наук із читанням лекцій як запрошений професор у Софійському університеті імені Св. Климента Охридського та в Новому болгарському університеті.

Дипломат

Професор М. Станчев зробив також успішну дипломатичну кар'єру. У 1997 р. він почав працювати в Департаменті Європи та Америки МЗС України на посаді радника з питань відносин з Болгарією та Албанією. Там Михайло Георгійович розробив аналітичні матеріали щодо перспектив розвитку співпраці України з Болгарією та Албанією. У 1998 р., вже обіймаючи в Посольстві України в Болгарії посади тимчасово повіреного та політичного радника, він відповідав за зв'язки посольства з адміністрацією Президента і Парламентом Республіки

Болгарія, а також з Міністерством закордонних справ, підтримував активні контакти з лідерами політичних партій, керівниками міністерств і відомств, громадських організацій. Після повернення в МЗС України, протягом 2001–2002 рр. виконував обов'язки начальника відділу Південно-Східної Європи, розробляв Концепцію зовнішньої політики країни на Балканах та координував діяльність посольств України в балканських країнах.

Бізнесмен

Його дипломатична діяльність і знання проблем маркетингу та комерційних відносин між країнами й компаніями заслужили довіру міжнародної інвестиційної компанії «Sigma Bleyzer» (США). З 2003 по 2012 рр. він був офіційним представником компанії на Балканах. Як регіональний менеджер і директор свого представництва, він керував діловими контактами в регіоні, вів переговори з компаніями, підтримував зв'язок з урядами балканських країн. М. Станчев є членом Американської торгово-промислової палати в Болгарії.

З 2003 р. по березень 2012 р. Михайло Георгійович був радником компанії з питань бізнес- та інвестиційної політики. У ролі такого фахівця він брав участь у розробленні концепції інвестиційної політики компанії в Україні та Болгарії, а також у визначенні основних орієнтирів розвитку її бізнесу в Південно-Східній Європі, Україні та Казахстані.

Політик і громадський діяч

Після повернення з Болгарії, наприкінці 1989 р., проф. М. Станчев несподівано для родини й близьких пішов у політику — в Москві його обрали членом Всесоюзної координаційної ради та делегатом установчого з'їзду Демократичної платформи КППС. Він балотувався, але не був обраний до Верховної Ради України. Студенти Харківського авіаційного інституту імені М. Є. Жуковського висунули М. Станчева депутатом Харківської міської ради. Його передвиборчу платформу — статтю «Що таке радянська влада і як з нею боротися», опубліковано в інститутській газеті. З 1990 по 1994 рр. М. Станчев був депутатом

міської ради, а 1991 р. обраний начальником відділу міжнародних зв'язків Харківського міськвиконкому. На цій посаді він пропрацював 6 років і зробив чималий внесок у розвиток зв'язків Харкова з Белгородом, Болоньєю, Варною, Ліллем, Нюрнбергом, Познанню, Тяньцзінем, Цинциннаті. Відзначимо також його діяльність на посаді голови Харківського міського товариства болгарської культури імені Марина Дринова. Вагомим є його внесок у налагодження зв'язків Харкова з іноземними партнерами, залучення інвестицій.

Визнання

Як уже зазначалося, ще в студентські роки М. Станчев за свої наукові доповіді отримав схвальні відгуки й визнання. У 1972 р. (у віці 19 років) він став лауреатом премії імені Комсомолу України, лауреатом численних республіканських та Всесоюзних конкурсів студентських наукових робіт. Потім став відомим ученим, його статті та монографії рецензували й публікували в авторитетних видавництвах і спеціалізованих наукових виданнях за кордоном.

Дипломатичну діяльність у Болгарії було високо оцінено, він був нагороджений почесним знаком «Золота лаврова гілка» (2001) Міністерства закордонних справ Болгарії; отримав почесне звання «Людина року» (2003) Національної асоціації ділових кіл України та Східноукраїнської академії бізнесу; він став Лауреатом премії «Золотий Меркурій» та отримав почесний диплом Європейської бізнес-асоціації (2003, Оксфорд, Великобританія) за внесок у розвиток економіки України та євроінтеграційні процеси; був нагороджений Почесним знаком Болгарської академії наук «За заслуги перед БАН» (2004) за внесок у вивчення історії Болгарії та розвиток болгаристики в Україні та СНД, обраний іноземним членом Болгарської академії наук (2013); нагороджений Почесною відзнакою Болгарської академії наук «М. Дринов» на стрічці (2006) за внесок у розвиток болгаристики в Україні та співробітництво науковців України й Болгарії; він отримав почесне звання «Людина року» (2012) Асоціації болгар України в номінації «Діячі науки».

На завершення відзначимо:

1. Стосовно проф. М. Станчева справедливі слова Х. Раковського, що він їх сказав 1924 р., коли був на піку популярності: «Я належу до п'яти країн — Болгарії, Румунії, Франції, України та Росії». Утім, нам варто додати ще й Казахстан і Молдову, з якими пов'язані народження Михайла Георгійовича та історія його родини.

2. Сьогодні професор М. Станчев, який працює в Болгарії, із вдячністю зазначає: «Завдяки керівництву Болгарської академії наук, міста Софія та Нового болгарського університету я маю можливість розвивати свою професійну діяльність на землі моїх предків, де я відчуваю себе як вдома».

Я мав задоволення багато років працювати та спілкуватися з професором Михайлом Георгійовичем Станчевим, і з нагоди 70-річчя хочу побажати йому бути здоровим, зберігати бадьорість духу, творчу та інтелектуальну свободу й працездатність для реалізації численних творчих планів!

Yachko Ivanov

Academician, Doctor of Technical Sciences, Professor,
President of the “Eureka” Foundation
Institute of Mechanics, Bulgarian Academy of Sciences
St. Acad. G. Bonchev, 4, 1113, Sofia, Bulgaria
Email: yadir_1@abv.bg

PROFESSOR MYKHAILO STANCHEV IS 70: THE CAREER OF A STATESMAN, SCHOLAR, AND DIPLOMAT

The article is dedicated to the life and work of Professor Mykhailo Stanchev, who has recently celebrated his 70th anniversary. In the form of a memoir, the author tells about Professor Stanchev's first steps in academia, his student years at A. Gorky Kharkiv State University (now V. N. Karazin Kharkiv National University), and his early interest in Bulgarian studies. The main focus of the article is on Stanchev's research work, in which he continued Kharkiv University's long tradition of historical Bulgarian studies. His candidate's thesis, dedicated to the role of youth organizations in the development

of Ukrainian-Bulgarian cultural ties, was completed under the supervision of the prominent Soviet Bulgarianist, professor of Kharkiv University H. M. Popov. Stanchev's fellowship at Sofia University 'St. Kliment of Ohrid' in 1988–1989 took his research to a new level. A milestone in Stanchev's academic career was the defense of his doctoral dissertation on "Dr. C. Rakovsky — Statesman, Politician, and Diplomat (1873–1941)" at the Institute of History of the Bulgarian Academy of Sciences. The article considers Stanchev's ties with the Bulgarian Academy of Sciences, of which he was elected a foreign member in 2013, and his service as research director of the Marin Drinov Center for Bulgarian and Balkan Studies at V. N. Karazin Kharkiv National University and editor-in-chief of "The Drinov Collection," which publishes materials of the international Drinov Readings held recurrently at Kharkiv National University. For his academic work, Stanchev has received the honorary award "For Services to the Bulgarian Academy of Sciences", as well as the Drinov Gold Medal and Ribbon. Stanchev's achievements in other areas, particularly government and diplomacy, are also discussed. Stanchev was elected deputy of the Kharkiv City Council and chaired the international department of the City Executive Committee, which was created on his initiative. In this position, he contributed to the development of Kharkiv's international relations and helped attract foreign investment to the region. The article further touches on Stanchev's service as first secretary of the Ministry of Foreign Affairs and head of the Department of Balkan Countries. Stanchev made a significant contribution to Ukrainian-Bulgarian relations as a temporary chargé d'affaires of Ukraine's embassy in Bulgaria and political adviser, for which he was awarded the Golden Laurel Branch of the Ministry of Foreign Affairs of Bulgaria. In conclusion, the author expresses hope that Professor Stanchev will continue pursuing shared academic projects with the Bulgarian Academy of Sciences.

Keywords: Stanchev, anniversary, statesman, scholar, diplomat.

Текст надійшов до редакції 25.09.2023.

The text was received by the editors 25.09.2023.

Текст затверджено до друку 20.11.2023.

The text is recommended for printing 20.11.2023.